NO EM BACIL·LIS!

Montserrat Argerich Tarrés
Flor Rey Teijeiro

Traducció de Montserrat Camps Mundó

Eumo
Editorial

EUMO_No_em_bacillis.indd 3 2/2/21 9:06

CAPÍTOL I

La senyora Blanch mai no havia tingut el son lleuger. Els seus roncs turmentaven el veïnat, però era difícil tornar-s'hi: per despertar-la calia un esforç titànic. Amb tot i això, aquella nit els lladrucs de la Grisa van aconseguir desvetllar-la. Això no passava des que en una ocasió llunyana la Júlia, la seva veïna, havia anat de viatge i li havia deixat la gossa perquè se n'ocupés. Llavors era un cadellet; s'havia posat malalta d'enyorament i s'havia fet un tip de plorar per l'absència de la seva mestressa amb uns lladrucs semblants als que ara es podien sentir.

La velleta va recordar aquells dies com un veritable malson i, encara que ja feia un munt d'anys d'allò, es

EUMO_No_em_bacillis.indd 7 2/2/21 9:06

va tornar a sentir impotent. Va esperar en va que la gossa callés. Finalment, però, cansada, es va tornar a adormir profundament.

Quan, tot d'una, es va tornar a despertar, la Grisa continuava bordant. Va pensar que la Júlia se n'hauria anat a treballar i es va aixecar del llit disposada a esbrinar què passava.

Va decidir utilitzar la còpia de la clau que la Júlia li havia deixat en instal·lar-se al pis del costat i va sortir de casa a punt de perdre els nervis.

Des del replà de l'escala es veia llum en una de les habitacions, però ella sabia amb tota seguretat que a aquelles hores, un dimarts al matí, la Júlia havia de ser a la feina. Per això, quan va creuar la porta després de trucar moltes vegades, ho va fer més amb la prudència de qui té por de trobar una sorpresa desagradable que no pas amb la cautela d'una furtiva.

La Grisa li va saltar al damunt, esverada. La senyora Blanch amb prou feines va mantenir l'equilibri. Ràpidament va seguir la gossa, una *setter* irlandesa, que movia la cua i bordava amb nerviosisme, com una esperitada. Totes dues van anar de dret a l'habitació del fons del passadís.

Un crit ofegat li va sortir de la gola en veure els ulls de la Júlia, oberts de cara al sostre, sense vida. No s'ho volia creure i la va sacsejar amb força, mentre crida-

EUMO_No_em_bacillis.indd 8 2/2/21 9:06

va: «Júlia! Júlia!» Un braç va caure, flàccid, colpejant el llit, i la senyora Blanch es va convèncer que la Júlia era ben morta.

Un pijama rebregat cobria el cos de la Júlia, enmig d'un embolic de llençols. La boca li dibuixava un gest crispat i les faccions anguloses li accentuaven la pal·lidesa mortal. Sens dubte no havia estat una mort plàcida, i la lluita de la dura agonia contrastava amb l'ordre de l'habitació.

«Déu meu! Déu meu! Què li deu haver passat?», es preguntava la senyora Blanch. «Quant de temps deu fer que està així? Des de quan deu ser morta, Senyor?»

No podia precisar en quin moment la Grisa havia començat a bordar. Va intentar fer memòria, distingir els somnis de la realitat, i li va semblar recordar el soroll de l'ascensor, unes passes i un cop de porta. Però… havia estat la Júlia en tornar de la feina? Juraria que l'havia sentida arribar més d'hora, a la tarda… Sí, n'estava segura. Llavors, era de matinada quan va sonar el cop de porta? Quina hora devia ser? Qui podia haver estat? «Déu meu! Déu meu!», s'exclamava enmig de plors la velleta.

Era incapaç d'assegurar res amb certesa. «Ai! Si tu poguessis parlar…!», pensava mirant amb tendresa la gossa, que no parava de llepar-la.

Es va acostar al telèfon mig d'esma i va marcar un

EUMO_No_em_bacillis.indd 9 2/2/21 9:06

número. Després, es va asseure abatuda esperant que arribés la policia.

Només feia uns quants anys que la Júlia i ella eren veïnes, però li havia agafat afecte. Era tan amable! No és que es tractessin gaire perquè, ja se sap, a les grans ciutats la gent és freda i ningú no vol que se sàpiga gaire cosa de la pròpia vida. Però amb la Júlia la relació havia estat fàcil des del principi.

Se sentia protegida sabent que hi havia algú al pis del costat. I la Júlia sabia que es podia refiar d'ella per a les petites qüestions domèstiques, ja que s'estava gairebé tot el dia fora de casa. Treballava en uns laboratoris on estudiava *no sé quina mena de microbis*; sortia de bon matí i hi havia dies que ja no tornava fins al vespre.

Al principi li feia llàstima que visqués sola. Era una dona tan jove, encara! Però la casa es va animar ben aviat, perquè la Júlia tenia un munt d'amistats. Una gent tan educada! Encara que a ella això tant li feia; no volia ficar-se on no la demanaven. No era d'aquelles veïnes que tafanegen tot el que passa a l'escala i no deixen viure ningú.

Amb els ulls va recórrer els racons buscant algun senyal delator. No va veure ni restes de sang ni res que li fes sospitar que algú havia entrat a l'habitació. El mirall del gran armari de caoba li retornava la imatge de la Júlia amb una profunditat irreal, com el mal-

EUMO_No_em_bacillis.indd 10 2/2/21 9:06

son en el qual ella hauria volgut veure convertida aquella tragèdia.

Sobre la calaixera, algunes fotografies emmarcades es barrejaven amb figures de porcellana i capses de fustes exòtiques, col·locades amb molta cura. Res fora de lloc. Unes quantes peces de roba, molt ben plegades, ocupaven una butaca entapissada a la vora del llit. A l'altra banda, damunt la tauleta de nit, s'apilonaven uns quants llibres; al costat, els ulls se li van deturar en una capsa de pastilles. Un pressentiment li va passar pel cap com un llampec. Tot i així, es va quedar on era sense tocar res per no entorpir la investigació policial.

EUMO_No_em_bacillis.indd 11 2/2/21 9:06

NO EM BACIL·LIS!

Guia de lectura

Montserrat Argerich i Flor Rey

Eumo Editorial

A QUI VA DIRIGIDA

La novel·la és una bona eina per introduir continguts que formen part del currículum en diferents àrees de l'ensenyament obligatori, la formació professional i fins i tot el batxillerat, on pot servir de punt de partida per aprofundir en el coneixement del sistema immunitari.

El tema científic s'ubica en la matèria de biologia del 3r curs de l'ESO, en tractar el sistema immunitari com a efector en resposta a substàncies alienes al cos. Així mateix, pot ser molt útil en alguns cicles formatius de grau mitjà, tant de l'àmbit sanitari (en el CFGM Cures auxiliars d'infermeria) com de l'àmbit de serveis socioculturals i a la comunitat (en el CFGM Atenció a persones en situació de dependència).

TRAMA LITERÀRIA I TEMA CIENTÍFIC

Les malalties infeccioses són un dels diversos aspectes de l'àmbit de la salut humana, i cada individu té un paper actiu en la forma d'evitar-les o guarir-les. En primer lloc, per tant, cal conèixer l'esquema comú del desenvolupament de les malalties transmissibles: les fonts d'infecció i els mecanismes de transmissió. Però també és important referir-nos al conjunt de mecanismes defensius de què disposa la persona sana per combatre la invasió de gèrmens, és a dir: el sistema immunitari.

Els nous temps ens han familiaritzat amb termes que abans gairebé només formaven part de l'àmbit tècnic sanitari: epidemiologia, pandèmia, SARS, confinament… No

es descobreix un nou camp sinó que s'incorporen noves formes d'emmalaltir.

Per tant, com que les malalties infeccioses continuen provocant molts dels nostres problemes de salut, hem de tenir en compte, més que mai, tot el conjunt de mesures per evitar-ne l'aparició i controlar-ne el contagi. Així, els eixos teoricocientífics d'aquest relat són: els mecanismes de producció de les malalties transmissibles, el sistema immunitari i les formes generals de prevenció.

Per desenvolupar aquests continguts, considerem que el gènere policíac és molt adient, perquè proporciona el misteri necessari per convidar a la lectura i ofereix el mètode inductiu-deductiu, propi també de la metodologia científica. Finalment, el fet d'utilitzar diferents nivells de llenguatge, combinant segons els personatges i les situacions el registre col·loquial i el científic, permet avançar progressivament en una major acceptació i comprensió del llenguatge científic.

ACTIVITATS

- A partir de la lectura de la novel·la, i del llibre de text o altres materials utilitzats a l'aula, feu un esquema amb les característiques específiques dels bacteris i els virus per deduir-ne les diferències.

- Elaboreu, a partir de l'experiència pròpia o dels coneixements que tingueu, una llista de malalties infeccioses bacterianes i víriques. Comenteu amb el grup tot el que en sapigueu. En citem unes quantes:

– Víriques: grip, SIDA, COVID-19…
– Bacterianes: pesta, còlera, tuberculosi...

- Busqueu informació sobre els mecanismes de transmissió de les malalties infeccioses de l'activitat anterior i sobre les mesures que cal prendre per evitar-ne el contagi (també ho podeu preguntar a casa vostra). Anoteu tota aquesta informació.

- Distribuïts en grups, feu una descripció detallada de la resposta immunitària (capítol VII) en cada un dels casos pràctics següents:

  – Una persona beu aigua contaminada amb el virus de l'hepatitis A i, per primera vegada, té contacte amb el virus.
  – Un infant que no va ser vacunat va patir el xarampió fa dos anys i ara entra en contacte una altra vegada amb el virus però no desenvolupa la malaltia.
  – Una persona es contagia amb el VIH i es converteix en portadora.

- Responeu breument aquestes qüestions, a partir de la informació del text, i després feu-ne un comentari a classe:

  – Per què cal vacunar-se cada any contra la grip i no pas només un cop a la vida?
  – Per què algunes malalties infeccioses es pateixen només una vegada a la vida?
  – Quina diferència hi ha entre vacunar i administrar una gammaglobulina contra el tètanus?

- Les descobertes en les investigacions sobre l'origen microbià d'algunes malalties o la forma de combatre-les se succeïren des de finals del segle XIX fins a l'actualitat. Hi ha biografies i treballs interessants sobre això que són fàcils de recollir. Elaboreu de forma breu la història de la vida i els descobriments de qualsevol científic/a que s'hi hagi dedicat. Alguns poden ser clàssics, com L. Pasteur, R. Koch, A. Fleming, J. Lister; i altres més actuals, com M. E. Patarroyo, K. Karikó, etc.

- Elaboreu un diccionari terminològic amb els conceptes científics que tenen relació amb la novel·la: antibiòtic, anticòs, antigen, bacil, bacteri, endèmia, epidèmia, font d'infecció, gammaglobulina, germen, infecció, immunitat natural i adquirida, immunització activa i passiva, limfòcit, malaltia transmissible, macròfag, mecanisme de transmissió infecciosa, mutació, pandèmia, resposta immunitària, soca, toxina, vacuna, virus.

- Per grups, després de llegir *No em bacil·lis!*, expliqueu quins són els trets bàsics de la novel·la policíaca i de quina manera es presenten en la història.

- A les novel·les policíaques clàssiques el paper del detectiu normalment és masculí. Feu una llista de detectius literaris coneguts i descriviu-los breument.

- Ara, cada vegada més sovint trobem dones dirigint investigacions policials, especialment a les sèries i pel·lícules. Feu una llista de detectives literàries conegudes i descriviu-les breument.

- Elaboreu el guió d'un conte policíac. Deixeu ben clares les pistes de què parteix la investigació i el camí que se segueix per resoldre el cas.

- De quins autors de novel·les policíaques parla en Lluís a *No em bacil·lis!* (capítol VI)? Citeu una novel·la de cada un i, si n'heu llegida cap, feu-ne un breu resum.

- Escriviu tres refranys que trobeu al relat. Afegiu-ne tres de nous.

- Anoteu cinc paraules d'argot i cinc d'ús col·loquial extretes de la novel·la. Digueu-ne les diferències.

- En grups, prepareu interpretacions dramàtiques de diferents situacions del relat:

  – Joc de persecució del bacil, al càmping
  – Trobada de la penya a la cerveseria
  – Escenes tendres de l'Anna i en Lluís
  – Diàlegs de l'Anna i en Màrius o la Carme, etc.